

ETHIEK EN BURGERPARTICIPATIE

CENTRALE ETHISCHE PRINCIPES EN GOOD PRACTICES

CITIZEN SCIENCE NETWORKING DAY

2026

SEPTEMBER 28, BRUSSELS

SEPPE VAN
BLADEL

WIE BEN IK, EN WAT KOM IK VERTELLEN?

DOCTORAATSONDERZOEKER UGENT

BURGERPARTICIPATIE EN ERFELIJKE GENOOMBEWERKING

DOEL VANDAAG:

- CENTRALE ETHISCHE PRINCIPES BIJLEREN
(HANDBOEK (MEDIA-ETHIEK))
- PRAKTIJKVOORBEELDEN EIGEN PROJECT EN GOOD
PRACTICES

Kristien Hens
Lisanne Meinen
Seppe van Bladel

Handboek media-ethiek

Filosofische perspectieven op technologie,
media en samenleving

P E L C K M A N S

BURGERPARTICIPATIE: ETHICAL, LEGAL AND SOCIAL ISSUES (ELSI)

ARTIFICIËLE INTELLIGENTIE
(AI)

PANDEMIC MANAGEMENT
(VACCINATIE CAMPAGNE)

GENOOMBEWERKING EN
REPRODUCTIEVE TECHNOLOGIEN

DATA GOVERNANCE (HEALTH, ETC)

BURGERPARTICIPATIE EN ERFELIJKE GENOOMBEWERKING: WAT DENKEN VLAAMSE EN ZUID-AFRIKAANSE JONGVOLWASSENEN?

SOLICITING INPUT
ON VALUE DEBATES

EDUCATING THE
PUBLIC

BUILDING DEMOCRATIC
CAPACITY THROUGH
DELIBERATION

SHAPING
POLICY

ENABLING RESPONSIBLE
INNOVATION

AVOIDING POTENTIAL
CONTROVERSY

WIDENING THE PRESENTATION OF VOICES

3 BELANGRIJKE PRINCIPES VOOR BURGERPARTICIPATIE ONDERZOEK

- VERTROUWEN EN TRANSPARANTIE IN VERWACHTINGEN
- FLEXIBILITEIT IN HET PROCES:
VERTROUW IN WAT JE VAN BURGERS
ZAL LEREN
- RESPECT VOOR DE UITKOMSTEN

Chloé Mayeur

PRINCIPE I: VERTROUWEN EN TRANSPARANTIE IN VERWACHTINGEN

*“Wetenschappers en beleidsmakers moeten duidelijk communiceren wat burgers van het project **mogen verwachten** en welke **invloed hun input** op wetgeving en regulering **daadwerkelijk kan hebben**. Eerlijke communicatie over deze grenzen is essentieel om wederzijds vertrouwen te behouden.”*

PRINCIPE I IN DE PRAKTIJK

ZEER BELANGRIJK:

- Van meet af aan: afspreken maken en transparent communiceren wat de noden, verwachtingen, rollen en verantwoordelijkheden van alle betrokkenen zijn.
- BIJZONDER AANDACHTSPUNT: geen valse verwachtingen creëren; transparant en realistisch communiceren over onzekerheden input op beleid (noodzakelijk om van **informed consent** te spreken).

PRINCIPE 2. FLEXIBILITEIT IN HET PROCES: VERTROUW IN WAT JE VAN BURGERS ZAL LEREN

*“Wetenschappers en beleidsmakers moeten **openstaan voor nieuwe inzichten van burgers**. Luisteren, een neutrale houding aannemen en ruimte voor dialoog en collectieve reflectie moeten daarbij centraal staan.”*

PRINCIPE 2 IN DE PRAKTIJK

ZEER BELANGRIJK:

- Geen sturende vragen stellen, consensus opleggen, visies opdringen of als ‘expert’ met ‘autoriteit’ spreken met burgers
- **WEL een faciliterende rol:** ruimte creëren waarin burgers een dialoog kunnen voeren op een machtsvrije manier
 - Betekent echter niet dat je als facilitator je afzijdig moet houden!

PRINCIPE 2 IN DE PRAKTIJK

Wat te doen met misinformatie of ‘onwetenschappelijke claims’ van burgers?

- Bijvoorbeeld: werken met ‘fact-checkers’
 - Maar: deze hebben een **beperkte en specifieke rol!**

Uitspraak van deelnemer:

“Het is absoluut mogelijk om via HHGE de seksuele oriëntatie van toekomstige generaties te veranderen, en ik moet toegeven dat dit me bang maakt. Ik denk niet dat dit een goed idee zou zijn.”

Goede manier van reageren:

De facilitator verkent eerst de bezorgdheid:

“Wat aan deze mogelijkheid maakt je bang of baart je zorgen?”

Vervolgens gaat de factchecker in op de feitelijke bewering:

“Wetenschappelijk onderzoek suggereert dat genetische factoren een rol kunnen spelen bij seksuele oriëntatie, maar er is nog veel onzekerheid en ook niet-genetische factoren spelen een belangrijke rol. Er is daarom geen wetenschappelijke consensus dat, of hoe, HHGE gebruikt zou kunnen worden om de seksuele oriëntatie van toekomstige kinderen te veranderen.”

Na de factcheck keert de facilitator terug naar de bezorgdheid:

“Verandert deze verduidelijking iets aan je bezorgdheid?”

Slechte manier van reageren:

“Je hebt het mis. Dit is niet waar. De wetenschap ondersteunt dit helemaal niet. Dit is desinformatie en je bezorgdheid is niet legitiem.”

Corrigeer feiten, maar niet bezorgdheden of waardeoordelen

- Zeggen dat iemand fout is, kan het gesprek stilleggen en het vertrouwen schaden
- Bezorgdheden gebaseerd op foutieve informatie kunnen alsnog waardevolle inzichten opleveren (bv. over onderliggende angsten)
- Tegelijk is het belangrijk te voorkomen dat foutieve informatie blijft circuleren

PRINCIPE 3. RESPECT VOOR DE UITKOMSTEN

*“Wetenschappers en beleidsmakers moeten zich **inspannen om maatschappelijke impact te creëren** en de input van burgers daadwerkelijk te laten doorwerken in beleid.”*

PRINCIPE 3 IN DE PRAKTIJK

Gerelateerd aan principe 1: geen valse verwachtingen communiceren, maar je kan wel duidelijk maken dat je inspanningen gaat leveren!

Good practice: samen met de burgers beleidsvoorstellen schrijven en communiceren

- Als impact uitblijft, altijd transparent communiceren waarom (bijvoorbeeld, politieke redenen)

PRINCIPE 3 IN DE PRAKTIJK: IMPACT KAN VEEL BETEKENEN!

SOLICITING INPUT
ON VALUE DEBATES

EDUCATING THE
PUBLIC

BUILDING DEMOCRATIC
CAPACITY THROUGH
DELIBERATION

SHAPING
POLICY

ENABLING RESPONSIBLE
INNOVATION

AVOIDING POTENTIAL
CONTROVERSY

WIDENING THE PRESENTATION OF VOICES

BEDANKT VOOR JULLIE AANDACHT!

Babbelen over dit thema? Stuur gerust een mail: Seppe.vanBladel@UGent.be